

ПРО ДОСВІД І РЕЗУЛЬТАТИ КЛІНІЧНОЇ РОБОТИ АКАДЕМІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Національна медична академія післядипломної освіти

імені П.Л. Шупика

Вступ. Питання щодо клінічної роботи академії має не тільки внутрішньо-академічне значення, а й загальнодержавне. Причетність академії до вирішення питань охорони здоров'я багатогранна. Можна окреслити декілька напрямків цієї роботи: а) активна участь в розробці проектів нормативно-правових документів та державних програм стосовно охорони здоров'я; б) підготовка та перепідготовка лікарів для всієї держави; в) надання високоспеціалізованої медичної допомоги. Концентрація клінічних кафедр в потужних багатопрофільних лікарнях поступово трансформує їх в університетські (академічні) лікарні. Такими медичними закладами є: Київська обласна клінічна лікарня (розташовано 14 кафедр), УДСЛ «Охматдит» (12 кафедр), Київська міська дитяча клінічна лікарня (11 кафедр), Київська міська клінічна лікарня №6 (7 кафедр). **Мета.** Проаналізувати результати клінічної роботи в академії та обґрунтувати перспективи подальшого розвитку клінічної роботи.

Результати. Співробітники клінічних кафедр виконують три основні напрямки клінічної роботи: лікувальну, консультативну та хірургічну. Щорічно виконується близько 200 тис. консультацій, лікується понад 100 тис. пацієнтів в стаціонарах, проводиться понад 20 тисяч оперативних втручань різної категорії складності. Обсяги зазначеної роботи в розрізі інститутів і факультетів – різні. По-іншому і не може бути, адже різна кількість кафедр і співробітників. Однак, застосувавши показник обсягу роботи на 1 штатну посаду науково-педагогічного співробітника, який виконує саме цей вид клінічної роботи, ми бачимо перевагу лікувальної роботи, серед викладачів Інституту репродуктології – 524,04, а консультативної – на факультеті підвищення кваліфікації викладачів – 798,64. Показники клінічної роботи кафедр та інститутів академії, спрямовані на поліпшення здоров'я мешканців України. Обсяги клінічної роботи та її форми і якість є адекватними ресурсному забезпеченню клінічних кафедр НМАПО імені П.Л. Шупика та позитивно впливають на показники діяльності медичних закладів і здоров'я населення.

Ключові слова: клінічна робота, академічні лікарні, консультативна допомога, клінічні бази.

Важливість розгляду питання щодо клінічної роботи зумовлено не тільки його внутрішньоакадемічним значенням, а й загальнодержавним. Адже за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я: «Здоров'я є одним з найважливіших факторів розвитку економіки будь-якої країни та благополуччя її населення». Враховуючи, що такі категорії як життя і здоров'я є вічними, то і робота всіх інституцій, причетних до його збереження і зміцнення, буде постійно розглядатись і аналізуватись.

Причетність академії до вирішення питань охорони здоров'я багатогранна. Можна окреслити декілька напрямків цієї роботи: активна участь в

розробці проектів нормативно-правових документів та державних програм стосовно охорони здоров'я; підготовка та перепідготовка лікарів для всієї держави; надання високоспеціалізованої медичної допомоги.

Ми вперше намагались охопити аналізом значно довший часовий період ніж один рік, так як досягнення і недоліки – більш наглядніші, а головне, можливо і пропозиції будуть більш ґрунтовнішими. Було вибрано 10-річний період.

Перш за все, за цей період увага була сконцентрована на розвитку мережі клінічних баз, які слугують як для навчання, так і для здійснення клінічної роботи. Це завдання успішно здійснюється. Як бачимо, в 2014 році кількість клінічних баз становить 189, в порівнянні з 2005 роком, коли ця цифра складала 100, тобто кількість клінічних баз збільшена на 89.

Змінилась за ці роки і структура підпорядкованості клінічних баз. Найбільше закладів, що є базами клінічних кафедр, підпорядковані Департаменту охорони здоров'я Київської міської державної адміністрації – 65 та Національній академії медичних наук – 21. Ми бачимо також збільшення кількості клінічних баз в приватних закладах: 2005р. – 17, а в 2014р. – 51. Найбільшу кількість таких клінічних баз має Інститут стоматології (13), факультет підвищення кваліфікації викладачів (11), Український державний інститут репродуктології (9).

Часто виникає питання, якою повинна бути для кафедри оптимальна кількість клінічних баз? Однозначно відповісти на дане питання неможна. Це залежить від багатьох чинників. Однак позиція керівництва академії незмінна, що клінічних баз повинно бути достатньо, зважаючи на зростаючу кількість інтернів (близько 2000) та майбутню резидентуру. Групування кафедр по кількості клінічних баз показує, що найбільшу кількість клінічних баз – 15, має кафедра сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги. Значну кількість клінічних баз мають ще 12 кафедр, дані представлені в таблиці.

Таблиця

Перелік клінічних кафедр, що мають найбільшу кількість клінічних баз

№	Назва кафедри	Кількість клінічних баз
1	Анестезіології та інтенсивної терапії	7
2	Дерматовенерології	7
3	Радіології	7
4	Нейрохірургії	8
5	Акушерства та гінекології №1	8
6	Акушерства, гінекології і медицині плода	8
7	Акушерства, гінекології та репродуктології	8
8	Акушерства, гінекології та перинатології	8
9	Гематології і трансфузіології	9
10	Медичної реабілітації, фізіотерапії і курортології	10
11	Променевої діагностики	10
12	Сімейної медицини	12

Однак 9 клінічних кафедр мають лише по одній клінічній базі:

- дитячої кардіології та кардіохірургії;
- дитячої соціальної та судової психіатрії;

- інфекційних хвороб;
- неврології №1;
- ортопедичної стоматології;
- торакальної хірургії та пульмонології;
- функціональної діагностики;
- хірургії серця та магістральних судин;
- хірургії та трансплантології.

Ще один аспект щодо клінічних баз над яким працювали останні роки. Це концентрація клінічних кафедр в потужних багатопрофільних лікарнях і поступова трансформація цих закладів в університетські (академічні) лікарні.

До таких медичних закладів можна віднести:

- Київську обласну клінічну лікарню (розташовано 14 кафедр);
- УДСЛ «Охматдит» (12 кафедр);
- Київську міську дитячу клінічну лікарню (11 кафедр);
- Київську міську клінічну лікарню №6 (7 кафедр).

Слід зазначити, що більшість клінічних баз достатньо добре оснащені сучасною діагностичною і лікувальною апаратурою, яку згідно Угод про співпрацю, мають право використовувати і співробітники клінічних кафедр як в навчальному процесі, так і при проведенні клінічної роботи.

Одночасно керівництво академії також приділяє велику увагу придбання медичної апаратури для кафедр за кошти академії не дивлячись на фінансово-економічні негаразди. Сума коштів, витрачених на закупівлю медичної апаратури і обладнання за період 2004 – 2014рр. складає понад 18 млн. гривен. У 2004р. і 2012р. закупівлі були найбільші і сягали понад 2,5 млн. грн.

За десятирічний період більше 30 кафедр та підрозділам, був поновлений технічний ресурс. До найбільш вартісних позицій слід віднести: ендоскопічну апаратуру, ультразвукову, мікроскопи операційні, ендоскопічні хірургічні стійки з необхідним інструментарієм, ехокардіографи, дороговартісне медичне обладнання для ЦНДЛ (цитометр проточний – 749,3 тис.), 25 стоматологічних установок.

Залишається важливим питання ефективного використання наявної апаратури. Постійний моніторинг за обсягами навантаження з боку комісії з лікувальної роботи інститутів та факультетів, а також сектору з лікувальної роботи академії свідчить що воно достатнє, хоча і менше нормативного для таких же апаратів, що функціонують в закладах практичної охорони здоров'я. Однак слід врахувати, що медична апаратура клінічними кафедрами використовується за трьома напрямками: навчальна, наукова та клінічна робота.

Для виконання клінічної роботи в академії наявний потужний кадровий потенціал. На 66 клінічних кафедрах працює 724 науково-педагогічних співробітників. За даними 2014 року структура науково-педагогічних працівників за науковими ступенями наступна: докторів наук - 229, кандидатів медичних наук - 464. Щодо вчених звань викладачів, то звання професора мають - 179, доцента - 298. Важливим в клінічній роботі є наявність у викладачів лікарських кваліфікаційних категорій. Протягом 2014 року сектором з лікувальної роботи спільно з відділом кадрів та бухгалтерією була проведена робота по впорядкуванню даного питання. Був виданий відповідний наказ (№1067 від 25.03.2014р.), який дає можливість контролювати своєчасність проходження

атестації науково-педагогічних працівників на відповідні лікарські кваліфікаційні категорії та оплату за наявність тієї чи іншої кваліфікаційної категорії. На кінець 2014 року ми підійшли з такими показниками: вищу кваліфікаційну категорію мали 552 викладачів, першу – 98, другу – 39, не атестовані по причині недостатнього стажу роботи – 63, але всі ці науково-педагогічні працівники мають сертифікати лікаря-спеціаліста, а значить і право виконувати клінічну роботу. Умовно можна виділяються три основні напрямки клінічної роботи: лікувальна, консультативна та хірургічна. Її обсяги свідчать про стабільність показників. Щорічно виконується близько 200 тис. консультацій, лікується понад 100 тис. пацієнтів в стаціонарах, проводиться понад 20 тисяч оперативних втручань різної категорії складності (рис. 1).

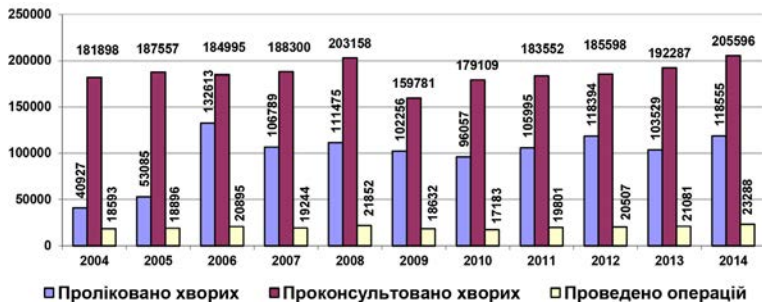

Рис. 1. Динаміка обсягів клінічної роботи академії

Обсяги зазначеної роботи в розрізі інститутів і факультетів – різні. По-іншому і не може бути, адже різна кількість кафедр і співробітників. Однак, застосувавши показник обсягу роботи на 1 штатну посаду науково-педагогічного співробітника, який виконує саме цей вид клінічної роботи ми бачимо перевагу лікувальної роботи, серед викладачів Інституту репродуктології – 524,04, а консультативної на факультеті підвищення кваліфікації викладачів – 798,64. Кількість хірургічних втручань протягом останніх років свідчить про поступове їх зростання: з 18593 операцій в 2004 році до 23288 операцій в 2015 році. Важливим фактом є збільшення хірургічних втручань із застосуванням новітніх технологій, зокрема: лапароскопічні, методи з застосуванням електрозварювання. Ці дані стосуються практично всіх кафедр хірургії, урології, ортопедії і травматології, отоларингології і дитячої оториноларингології. Аналіз клінічної роботи в залежності від підпорядкованості клінічних баз засвідчив, що як і в попередні роки найбільші обсяги її приходяться на заклади, підпорядковані Департаменту охорони здоров'я Київської міської державної адміністрації, де частка пролікованих пацієнтів від загальної кількості складає 32,48%, проконсультованих – 43,6% та прооперованих – 66,2% (рис.2). Значну частину в клінічній роботі займають діагностичні та лікувальні процедури, а також лабораторні обстеження. У 2014 році було виконано діагностичних процедур - 107238, лікувальних - 60864, лабораторних обстежень - 20652. Значні обсяги клінічної роботи виконують і клінічної роботи виконують і клінічні ординатори. Це понад 26 тис. пролікованих хворих і майже 4 тисячі виконаних хірургічних втручань.

Рис. 2. Структура клінічної роботи в залежності від підпорядкування закладів.

Необхідно зупинитись ще на такому розділі клінічної роботи як медична стандартизація. Це ще один приклад того, що співробітники клінічних кафедр виконують не тільки статутні положення академії, а й загальнодержавні завдання. Стратегічні документи України останніх 3-х років в сфері охорони здоров'я пронизані такими категоріями як: доступність і якість. А складовими управління і контролю якості в свою чергу є: акредитація закладів ліцензування медичної практики, атестація і медична стандартизація. Аналіз участі співробітників академії, а переважно це «клініцисти», показав, що в розробці клінічних настанов, клінічних протоколів, формулярів приймають участь практично всі кафедри. Найбільш активно ця робота проводиться такими кафедрами як: гастроентерології, дієтології та гастроскопії; діабетології; сімейної медицини; дитячої неврології та медико-соціальної реабілітації.

Однак, на нашу думку важливі не тільки цифри обсягів виконаної роботи, а й те як дані нові методики та медико-технологічні стандарти застосовуються в лікувально-діагностичному процесі на клінічних базах. Про це можна судити по кількості актів впровадження. З року в рік їх кількість зростає: 2012р. - 225, 2013р. - 268, 2014р. - 301. Лідерами впровадження серед факультетів та інститутів є: терапевтичний факультет – 73 актів впровадження, Інститут стоматології - 80. А серед кафедр: кафедра терапевтичної стоматології - 44, неврології №1 - 32, ортопедії і травматології №1 - 20. Важливе значення має санітарно-освітня робота науково-педагогічних працівників клінічних кафедр академії серед населення. Обсяги даної роботи збільшились. Важливо, що ми надаємо необхідну інформацію населенню, формуємо у них належний рівень знань про профілактику захворювань та здоровий спосіб життя. Про це свідчить 552 виступів у друкованих засобах масової інформації, 494 виступи по телебаченню, 303 виступів по радіо.

Слід зазначити, що представлені результати роботи кафедр та інститутів академії, спрямовані на поліпшення здоров'я людей нашої країни. Обсяги клінічної роботи та її форми і якість є адекватними ресурсному забезпеченню клінічних кафедр НМАПО імені П.Л. Шупика і позитивно впливають на показники діяльності медичних закладів і здоров'я населення.

Література

1. Вороненко Ю.В., Зозуля І.С., Вишнякова О.Б., Гош Р.І., Смаглюк О.Є.

Підготовка науково-педагогічних кадрів в НМАПО імені П.Л. Шупика в 2012 році. – Збірник Наукових праць співробітників НМАПО імені П.Л. Шупика. – 2013. – Вип. 22 (1). – С. 5-9.

2. Наказ МОЗ України від 19.12.1997 р. № 359 «Про подальше удосконалення атестації лікарів».

3. Наказ МОЗ України 09.09.2013 р. № 792 «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 05 червня 1997 року № 174».

4. Постанова КМ України від 11.09.2013 р. №679 «Про здійснення протягом бюджетного періоду видатків на утримання деяких бюджетних установ одночасно з різних бюджетів».

5. Проект «Типового положення про університетську лікарню».

6. Проект «Положення про університетську клініку вищого навчального закладу та закладу післядипломної освіти».

7. Наказ НМАПО імені П.Л. Шупика.

Н.Г. Гойда, Э.А. Мурзина

Об опыте и результатах клинической работы академии и перспективы ее дальнейшего развития

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика

Вступление. Вопросы клинической работы академии имеют не только внутриакадемическое значение, но и общегосударственное. Причастность академии к решению вопросов здравоохранения многогранна. Можно выделить несколько направлений этой работы: а) активное участие в разработке проектов нормативно-правовых документов и государственных программ по охране здоровья; б) подготовка и переподготовка врачей для всей страны; в) предоставление высокоспециализированной медицинской помощи. Концентрация клинических кафедр в мощных многопрофильных больницах постепенно трансформирует их в университетские (академические) клиники. Такими медицинскими учреждениями являются: Киевская областная клиническая больница (расположено 14 кафедр), УДСБ «Охматдет» (12 кафедр), Киевская городская детская клиническая больница (11 кафедр), Киевская городская клиническая больница №6 (7 кафедр). **Цель.** Проанализировать результаты клинической работы в академии и обосновать перспективы дальнейшего развития клинической работы.

Результаты. Сотрудники клинических кафедр выполняют три направления клинической работы: лечебную, консультативную и хирургическую. Ежегодно проводится около 200 тыс. консультаций, лечится более 100 тыс. пациентов в стационарах, проводится более 20 000 оперативных вмешательств различной категории сложности. Объемы указанной работы в разрезе институтов и факультетов - разные. По-другому и не может быть, ведь разное количество кафедр и сотрудников. Однако, применив показатель объема работы на 1 штатную должность научно-педагогического сотрудника, выполняемого именно этот вид клинической работы, мы видим преимущество лечебной работы, среди преподавателей Института репродуктологии - 524,04, а консультативной на факультете повышения квалификации преподавателей - 798,64. Все указанные показатели являются результатом клинической работы кафедр и институтов академии, направленные на улучшение здоровья жителей страны. Объемы клинической работы, ее формы и качество являются адекватными ресурсному

обеспечению клинических кафедр НМАПО имени П.Л. Шупика и положительно влияют на показатели деятельности медицинских учреждений и здоровья населения.

Ключевые слова. Клиническая работа, академические больницы, консультативная помощь, клинические базы.

N. Hoida, E. Murzina

Regarding the experience and results of the Academy's clinical work and prospects of the further development

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate education

Introduction. The issues of Academy's clinical work have not only an intra-academic value, but also nationwide. Academy's involvement to address issues of public health is multifaceted. Several areas can be defined: a) active participation in the drafting of legal documents and state programs concerning health; b) training and retraining of physicians for the entire state; c) providing highly specialized medical care. Concentration of clinical departments in powerful multipurpose hospitals gradually transforms them into university (academic) hospitals. These medical institutions include Kyiv Regional Clinical Hospital (accommodates 14 departments) Ukrainian Children Specialized Hospital "Okhmatdyt" (12 departments), Kyiv City Clinical Hospital (11 departments), Kyiv City Clinical Hospital №6 (7 departments). **Aim.** Prospects for further development of the Academy's clinical work.

Results. The staff of clinical departments is involved in three main areas of clinical work: therapeutic, surgical and advisory. Every year, about 200 thousand consultations are executed, over 100 thousand patients are treated in inpatient facilities, more than 20 thousand surgeries of various complexity are performed. The volume of this work in the context of institutes and faculties is different which is explained by different number of departments and employees. However, applying the index of efforts per 1 scientific and pedagogical staffing position we see the predominance of medical work among teachers of the Institute of Reproduction - 524.04 and advisory work at the faculty for teaching staff improvement - 798.64. These values result from clinical work departments and institutes of the Academy, which are aimed at improving the health of Ukrainian residents. The volume of clinical work, its form and quality are correspondent to resource equipping of NMAPE's clinical departments and positively influence the performance of medical institutions and population health.

Key words: clinical, academic hospitals, advice, clinical facilities.

Відомості про авторів:

Гойда Ніна Григорівна – д. мед. н., професор, проректор з лікувальної роботи НМАПО П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205 49 48.

Мурзіна Ельвіра Олександрівна – к. мед. н., доцент, завідувач сектору лікувальної роботи НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205 48 29.